

อาจารย์นักวิจัย ม.เกษตรศาสตร์ ค้นพบ “กระเจียวสรรพสี”

PRKU news

ฉบับที่ 23 : 7 พฤศจิกายน 2567
Story : Pakamas Thanapattanapongs

พืชชนิดใหม่ของโลก

ดร. ศุภธิ์วัฏฐ์ สุนทรกลัมพ์ อาจารย์ประจำภาควิชาเกษตรและ
ทรัพยากร คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร ค้นพบพืชชนิดใหม่ของโลก
“กระเจียวสรรพสี” พืชถิ่นเดียวของไทย พบกระจายพันธุ์อยู่ที่ป่าชุมชนใน ต.พระธาตุผาแดง
อ.แม่สอด จ.ตาก เพียงแห้งเดียวกันเท่านั้น และรายงานการค้นพบดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์
ออนไลน์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ Annales Botanici Fennici เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม
2567 ที่ผ่านมา

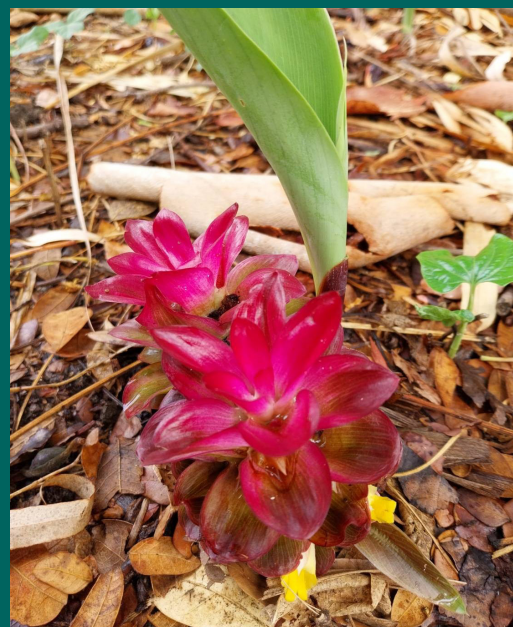
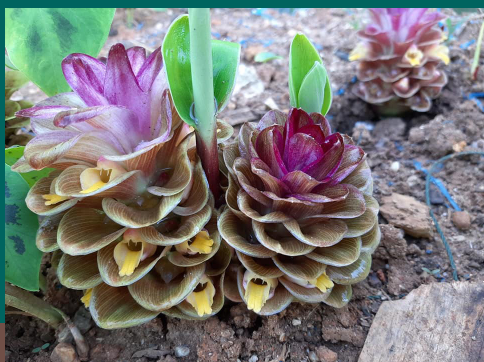
เนื่องจากกระเจียวสรรพสี มีลักษณะพิเศษ
ที่ยากจะพบในกระเจียวชนิดอื่นคือ ใบประดับที่มี
สีหลากหลาย จึงเป็นที่มาของชื่อ กระเจียวสรรพสี
และมีชื่อสามัญภาษาอังกฤษว่า Harlequin
curcuma ซึ่งสอดคล้องกับชื่อวิทยาศาสตร์คือ
Curcuma diversicolor ซึ่งมีความหมายว่ามีหลายสี
เช่นเดียวกัน

ดร. ศุภธิ์วัฏฐ์ สุนทรกลัมพ์ เผยว่า ได้พบ
กระเจียวสรรพสีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2564 โดยทำการเก็บ
ตัวอย่าง ปลูกเลี้ยงจนออกดอกและทำการเก็บข้อมูล
ทางพฤกษศาสตร์ รวมถึงได้ตรวจสอบกับข้อมูลพืช
สกุลกระเจียว (Curcuma) ในพิพิธภัณฑ์พืชต่างๆ
จนแน่ใจว่าเป็นชนิดที่ยังไม่เคยมีรายงานมาก่อน
เนื่องจากกระเจียวสรรพสีจัดอยู่ในสกุลย่อย
Curcuma (Subgenus Curcuma) ซึ่งมีความ
ซับซ้อนทางอนุกรมวิธาน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการ
พิสูจน์ทราบให้มั่นใจว่า เป็นกระเจียวชนิดใหม่ของ
โลกอย่างแท้จริง

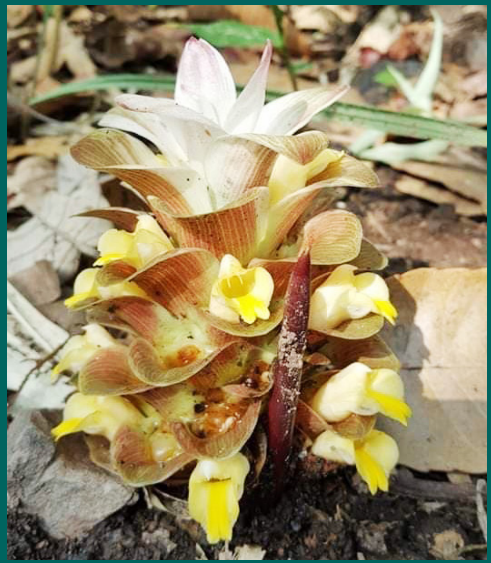
ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับ
Dr. Jana Leong-Skorničková นักอนุกรมวิธาน
ผู้เชี่ยวชาญพืชวงศ์ขิงอันดับต้นๆ ของโลกจากสวน

พฤกษศาสตร์ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในการเอื้อเฟื้อข้อมูล
ประกอบ จนสามารถจัดทำต้นฉบับบทความวิชาการ
เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ
Annales Botanici Fennici และได้รับการตีพิมพ์
ออนไลน์เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2567 ที่ผ่านมา

กระเจียวสรรพสี เป็นพืชล้มลุก มีความสูงได้ถึง
80 ซม. มีลำต้นใต้ดินเป็นรูปไข่หรือรูปทรงลูกแพร์
ลำต้นใต้ดินมีการแตกแขนง เนื้อด้านในลำต้น
สีเหลืองครีม ก้านใบมีสีน้ำตาลแดงที่ฐาน ใบรูปรี
แผ่นใบพับจีบมีสีเขียวมักมีแถบสีแดงที่เส้นกลางใบ
ช่อดอกออกก่อนเกิดใบ ออกที่ด้านข้างของลำต้น
ก้านช่อดอกสั้น ช่อดอกมีใบประดับได้มากถึง 40 ใบ
มีสีหลากหลายตั้งแต่สีขาวถึงสีชมพูอมม่วง และ
มักมีแถบสีเขียวถึงสีชมพูที่ปลาย ส่วนกลีบดอก
มีสีชมพูอ่อนถึงสีครีมมีแถบสีชมพูอ่อนที่ปลาย
สเทมีโนกรูบของขนานเบี้ยว มีสีขาวครีมถึงสีเหลืองครีม
กลีบปากรูปไข่มีแถบสีเหลืองหรือครีมที่กึ่งกลาง
ของกลีบปากส่วนปลายกลีบปากแยกเป็นสองพู
ก้านอับเรณูมีสีเหลือง อับเรณูสีขาวมีเดือยแหลม
1 คู่ รั้วไข่มีขนสั้นนุ่มปกคลุม

สำหรับลักษณะที่บ่งบอกว่าเป็นชนิดใหม่ของโลก ดร. ศุภณัฐ สุทรกลัมพ์ กล่าวว่า กระเจียวสรรพสีมีลำต้นใต้ดินรูปไข่หรือรูปทรงลูกแพร์ มักแตกแขนงสั้นๆ ช่อดอกรูปทรงกรวยหรือมีกระจุกใบประดับรูปรี ไข่กลับ หรือรูปไข่ มีสีขาวถึงสีชมพูอมม่วงมีแต้มสีเขียวถึงสีชมพูที่ปลาย มักเปลี่ยนเป็นสีเขียวเมื่อแก่ กระเจียวสรรพสีเป็นกระเจียวที่ออกดอกก่อนใบเพียงชนิดเดียวของไทยที่มีความแปรผันของสีใบประดับอย่างหลากหลาย เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความหลากหลายทางพันธุกรรมของกระเจียวสรรพสีได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นลักษณะหาได้ยากในกระเจียว

นอกจากนี้ ดร. ศุภณัฐ สุทรกลัมพ์ ยังได้ฝากถึงการพัฒนากระเจียวสรรพสีและการอนุรักษ์พืชชนิดใหม่ของโลกว่า “กระเจียวสรรพสี” เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย มีรายงานพบเพียงที่ป่าชุมชนใน ต.พระธาตุผาแดง อ.แม่สลด จ.ตาก เท่านั้น และจากช่อดอกที่มีสีสันหลากหลาย สวยงามและสามารถบานทนได้มากกว่า 1 เดือน จึงทำให้กระเจียวสรรพสีมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับต่อไป

แม้ว่ากระเจียวสรรพสีจะมีประชากรขนาดใหญ่ในถิ่นอาศัยธรรมชาติ แต่พบการกระจายพันธุ์เพียงแหล่งเดียวทำให้มีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนจากแหล่งธรรมชาติได้ ทางผู้วิจัยจึงได้ทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อเป็นการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย (exsitu conservation) ณ คณะทรัพยากรธรรมชาติ และอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Soonthotnkalump S. (2024). *Curcuma diversicolor* (Zingiberaceae), a New Species from Northern Thailand, and Notes on *C. sirirugsae*. *Annales Botanici Fennici*, 61(1), 263-270. <https://doi.org/10.5735/085.061.0136>

